

VIII. ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

1. ΔΑΝΕΙΑΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥΣ

Η συνεχής και συστηματική προσπάθεια που καταβλήθηκε επί οκτώ έτη προς την κατεύθυνση της δημοσιονομικής προσαρμογής είχε ως αποτέλεσμα την επίτευξη πλεονάσματος το 2001, για πρώτη φορά μετά από τρεις δεκαετίες περίπου. Έτσι, από το πρώτο έτος εισόδου της χώρας μας στη ζώνη του ευρώ, η Ελλάδα ικανοποιούσε την επιταγή του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για "... ισοσκελισμένο ή πλεονασματικό..." προϋπολογισμό της γενικής κυβέρνησης.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ VIII.1
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ¹
(Ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

	1997	1998	1999	2000	2001*
Γενική κυβέρνηση					
Στοιχεία εθν. λογ/σμών ² - κριτήριο σύγκλισης	-4,0	-2,4	-1,8	-0,8	+0,1
Δημοσιονομικά στοιχεία ^{3,4}	-5,4	-3,2	-2,5	-2,0	-1,7
Δανειακές ανάγκες (σε ταμειακή βάση) ^{3,5}	-6,8	-5,0	-3,7	-4,0	-4,5

1 Έλλειμμα (-), πλεόνασμα (+).

2 Περιλαμβάνονται και οι αναλήψεις, από την κεντρική κυβέρνηση, χρεών φορέων εκτός γενικής κυβέρνησης.

3 Δεν περιλαμβάνονται οι κεφαλαιοποιηθέντες τόκοι.

4 Στοιχεία Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και Τράπεζας της Ελλάδος.

5 Περιλαμβάνονται και οι δαπάνες για απόκτηση στοιχείων ενεργητικού, οι οποίες όμως, σύμφωνα με την καθιερωμένη διεθνή πρακτική, εκπίπτουν από τους δύο παραπάνω δείκτες.

* Προσωρινά στοιχεία.

Πηγές: Τράπεζα της Ελλάδος, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, ΕΣΥΕ.

Η πραγματοποίηση του πλεονάσματος, το οποίο επιτεύχθηκε παρά την επιδείνωση του διεθνούς μακροοικονομικού περιβάλλοντος, οφείλεται στην αυστηρή τήρηση του προϋπολογισμού του 2001 (ιδιαίτερα στο σκέλος των δαπανών), αλλά και στην είσπραξη έκτακτων εσόδων, που δεν προβλέπονταν στον τακτικό προϋπολογισμό.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με στοιχεία των Εθνικών Λογαριασμών, το αποτέλεσμα της γενικής κυβέρνησης, η οποία περιλαμβάνει την κεντρική κυβέρνηση, τους ασφαλιστικούς οργανισμούς, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και τους λοιπούς δημόσιους οργανισμούς (εκτός των δημόσιων επιχειρήσεων), μεταστράφηκε από έλλειμμα 0,8% του ΑΕΠ το 2000 σε πλεόνασμα 0,1% το 2001 (βλ. Πίνακα VIII. 1).

Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης σε "δημοσιονομική βάση", το δεύτερο μέγεθος του Πίνακα VIII.1, συνεχίζοντας την πτωτική του πορεία, μειώθηκε επίσης από 2,0% του ΑΕΠ το 2000 σε 1,7% το 2001. Ο δείκτης αυτός καταρτίζεται με βάση δημοσιονομικά στοιχεία όσον αφορά την κεντρική κυβέρνηση και εκτιμήσεις όσον αφορά το αποτέλε-

σμα του συνόλου των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και τοπικής αυτοδιοίκησης και των λοιπών ΝΠΔΔ.

Τέλος, οι δανειακές ανάγκες της γενικής κυβέρνησης, όπως προκύπτουν από την κίνηση των τραπεζικών λογαριασμών του Δημοσίου και των άλλων φορέων της γενικής κυβέρνησης, αυξήθηκαν κατά 0,5 της εκατοστιαίας μονάδας και διαμορφώθηκαν στο 4,5% του ΑΕΠ. Η σημαντική διαφορά μεταξύ αφενός εθνικολογιστικού και δημοσιονομικού αποτελέσματος και αφετέρου των δανειακών αναγκών οφείλεται στο ότι ορισμένες συναλλαγές της γενικής κυβέρνησης, ενώ δεν προσμετρώνται στο εθνικολογιστικό ή δημοσιονομικό αποτέλεσμα (όπως π.χ. “οι δαπάνες απόκτησης στοιχείων ενεργητικού”), περιλαμβάνονται στις δανειακές ανάγκες σε ταμειακή βάση. Επίσης, έσοδα (κυρίως του προϋπολογισμού δημόσιων επενδύσεων) που εισπράττονται στην παράταση του δημοσιονομικού έτους εμφανίζονται εθνικολογιστικά και δημοσιονομικά στο έτος που αναφέρονται, ενώ ταμειακά στο έτος που εισπράττονται. Για τους λόγους αυτούς, οι δανειακές ανάγκες όχι μόνο διαφέρουν συνήθως από το αντίστοιχο δημοσιονομικό ή εθνικολογιστικό μέγεθος, αλλά είναι δυνατόν να εξελίσσονται και προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα

Από το 2001 τα στοιχεία τα οποία αντλούνται από το τραπεζικό σύστημα δεν επιτρέπουν την παρακολούθηση των εξελίξεων (σε ταμειακή βάση) στις δημόσιες επιχειρήσεις, καθώς οι επιχειρήσεις αυτές περιλαμβάνονται πλέον στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας. Για το λόγο αυτό, η ανάλυση με βάση τα ταμειακά στοιχεία περιορίζεται πλέον σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα προσωρινά στοιχεία, οι δανειακές ανάγκες της γενικής κυβέρνησης, σε ταμειακή βάση, σημείωσαν μικρή αύξηση το 2001 και έφθασαν στο 4,5% του ΑΕΠ από 4,0% το 2000 (βλ. Πίνακα VIII.2). Η διεύρυνση αυτή των δανειακών αναγκών προήλθε κυρίως από τον περιορισμό του πλεονάσματος των δημόσιων οργανισμών και, σε μικρότερο βαθμό, από την αύξηση του ταμειακού ελλείμματος της κεντρικής κυβέρνησης.

Συγκεκριμένα, οι δανειακές ανάγκες της κεντρικής κυβέρνησης αυξήθηκαν οριακά, από 5,9% του ΑΕΠ το 2000 σε 6,0% το 2001. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται αποκλειστικά στην αύξηση του ταμειακού ελλείμματος του τακτικού προϋπολογισμού από 1.888 εκατ. ευρώ το 2000 σε 3.125 εκατ. ευρώ το 2001 και εν μέρει συνδέεται με την υστέρηση των εσόδων του τακτικού προϋπολογισμού. Αντίθετα, το ταμειακό έλλειμμα του προϋπολογισμού δημόσιων επενδύσεων μειώθηκε σημαντικά το 2001 (καθώς μεγάλο μέρος των εσόδων του 2000 εισπράχθηκε την άνοιξη του 2001), ενώ το έλλειμμα της ΔΙΔΑΓΕΠ¹ μεταστράφηκε σε πλεόνασμα. Η εμφάνιση για πρώτη φορά πλεονάσματος στο λογαριασμό της ΔΙΔΑΓΕΠ οφείλεται στην αλλαγή του τρόπου καταβολής των κοι-

¹ Από 3 Σεπτεμβρίου 2001 η ΔΙΔΑΓΕΠ καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον Οργανισμό Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ).